

Prof. dr. Emir Ramić
Direktor Instituta za istraživanje genocida, Kanada /
Director of Institute for Research of Genocide, Canada

**NAUČNI, POLITIČKI I HISTORIJSKI ZNAČAJ
TROTOMNOG DJELA
*DEJTONSKI (MIROVNI) SPORAZUM – LEGALIZACIJA GENOCIDA
U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI*¹**

**SCIENTIFIC, POLITICAL AND HISTORICAL IMPORTANCE OF
THREE-VOLUME OPUS
*DAYTON (PEACE) AGREEMENT – LEGALIZATION OF GENOCIDE
IN REPUBLIC BOSNIA AND HERZEGOVINA*²**

U izdanju Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu 2016. objavljeno je naučno djelo – trotomna knjiga (2.600 stranica) *Dejtonski (mirovni) sporazum – legalizacija genocida u Republici Bosni i Hercegovini* autora akademika prof. dr. Smaila Čekića, profesora na Univerzitetu u Sarajevu, čiji su recenzenti: prof. dr. Francis Boyle, akademik prof. dr. Muhamed Filipović, akademik prof. dr. Mirko Pejanović, akademik prof. dr. Ferid Muhić, prof. dr. David Petegrew i dr. Emir Ramić.

U ovom naučnom djelu predmet istraživanja su događaji u Republici Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća: oružani sukob, zločini protiv mira, agresija, rat, okupacija, zločin genocida, odbrana, „mirovni“ planovi tzv. međunarodne zajednice, a posebno Dejtonski mirovni sporazum, o teritorijalno-političkoj podjeli međunarodno priznate, nezavisne i suverene države Republike Bosne i Hercegovine.

¹ Prikaz knjige *Dejtonski (mirovni) sporazum – legalizacija genocida u Republici Bosni i Hercegovini* akademika prof. dr. Smaila Čekića, (Sarajevo: Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, 2016.).

² Review of a book *Dayton (Peace) Agreement – Legalization of Genocide in Republic Bosnia and Herzegovina* by Academician Prof. Dr. Smail Čekić (Sarajevo: Institute for Research of Crimes Against Humanity and International Law of the University of Sarajevo, 2016).

Istražujući navedene pojave, rezultati naučnih istraživanja potvrđuju najneposredniju, presudnu, odlučujuću i bitnu povezanost agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu i genocida nad Bošnjacima sa političkim velikodržavnim projektima država agresorâ, fašističkog i genocidnog karaktera, kao i sa „mirovnim“ planovima međunarodne zajednice o teritorijalno-političkoj podjeli Republike Bosne i Hercegovine.

Očigledna je njihova međusobna povezanost, zavisnost i uvjetovanost, kao i činjenica da su agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu, genocid nad Bošnjacima i Dejtonski mirovni sporazum rezultat političke, vojne i druge aktivnosti država agresorâ, ali i međunarodne zajednice.

Dosadašnja naučna istraživanja za predmet naučnog istraživanja nisu imala bitne činioce strukture – agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu, genocid nad Bošnjacima i Dejtonski mirovni sporazum, njihove veze i odnose, uloge i funkcije, koji su kao empirijski realiteti, teorijski i naučno, artikulisani u jednom – jedinstvenom, relativno cjelovitom predmetu istraživanja, kao što je ovo naučno djelo.

Koncepcija strukture sadržaja ovog naučnog djela sistematizovana je po tematsko-saznajnim cjelinama.

– U prvoj tematskoj cjelini „Bitne činjenice i dokazi o agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu i zločinu genocida nad Bošnjacima“ saopćena su bitna naučna saznanja kao rezultat naučnog(ih) istraživanja o agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu i genocidu nad Bošnjacima. Utvrđena je bitna povezanost, uvjetovanost i međuzavisnost predmetnih društvenih pojava, čime provjerena i potvrđena saznanja iskazuju trajne društvene pravilnosti i društvene zakone, čije je razumijevanje i shvatanje u osnovi konstituisanja, razvijanja i razvoja naučne teorije o predmetu (istraživanja) nauke o genocidu u oblasti društvenih i humanističkih nauka.

U Republici Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća izvršeni su mnogobrojni i raznovrsni oblici zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava, uključujući i genocid nad Bošnjacima, što potvrđuju sve relevantne, validne, pouzdane i dovoljne činjenice, odnosno činjenični podaci. Stoga rezultati pretežno empirijskog istraživanja, heurističkog, ali i verifikatornog karaktera, obuhvataju bitne i tipične oblike zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, pri čemu su u rezultatima istraživanja iskazane njihove osnovne odredbe i dimenzije. Svaki od posebnih i pojedinačnih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava je jedan od segmenata predmeta istraživanja. Predmetnim istraživanjem izvršen je opis i klasifikacija i

kvalifikacija bitnih činilaca predmeta istraživanja, njihovih odnosa i veza, uloga i funkcija u predmetnoj pojavi i njenom odnosu s drugom društvenom pojavom – Dejtonskim mirovnim sporazumom.

– U tematsko-saznajnoj cjelini „Legalizacija teritorijalnih osvajanja i zločina genocida“ naučno se razmatra i proučava koordinirano i sinhronizovano zajedničko djelovanje država agresorâ, kao i vodećih država predstavnika tzv. međunarodne zajednice u realizaciji političkog projekta teritorijalno-političke podjele Republike Bosne i Hercegovine, bazirane na agresiji i genocidu i njene decidne artikulacije u Dejtonskom mirovnim sporazumu, koji je legalizovao srpsku paradržavnu tvorevinu i zločin genocida nad Bošnjacima. Stoga su agresija, genocid i „mirovni“ sporazumi društvene pojave i društveni procesi koji su uvjetovani, međuzavisni i prožeti u određenom vremenu i na određenim prostorima.

– U „Dokumentima o agresiji i zločinu genocida“ smisleno, svrsishodno i ciljano su prezentirani najznačajniji relevantni dokumenti srpskog agresora, autentični, pouzdani i valjani izvori podataka i određenih saznanja od posebnog značaja za istraživanje predmetne problematike. Određeni dokumenti, originalni i autentični, u kontekstu predmetnog istraživanja prvi put se prezentiraju naučnoj i široj javnosti.

– „Završna razmatranja“ predstavljaju svodnu sintezu generalizacije rezultata istraživanja po tematsko-saznajnim cjelinama.

Naučno djelo *Dejtonski (mirovni) sporazum – legalizacija genocida u Republici Bosni i Hercegovini* je od prvorazrednog značaja i izuzetne društvene, političke i historijske vrijednosti. To je kapitalno, par excellence naučno djelo zasnovano na fundamentalnom naučnom istraživanju, pri čemu posebno fasciniraju i zadivljuju brojni (na hiljade) izvori saznanja različite provenijencije – relevantna, valjana, validna i pouzdana dokumentaciona osnova, koja je omogućila akademiku Čekiću da dođe do valjanog, pouzdanog i naučno istinitog saznanja, odnosno do naučne istine (zaista je pravo čudo kako je autor mogao pribaviti takvu i toliku dokumentaciju, konsultovati tako relevantne i brojne izvore, kako je uspio pribaviti podatke i iste obraditi, na osnovu kojih je potvrdio hipoteze i zaključio o istim na osnovu validnih i pouzdanih podataka kojima je saopćio naučne rezultate istraživanja).

Naučne rezultate historijskog značaja sa stanovišta utvrđivanja istine, kao bitne vrijednosne kategorije i principa u istraživanju zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, saopćene u ovom i ovakvom naučnom djelu mogao je ostvariti samo čovjek koji je artikulisao više međusobno

povezanih uloga u životnoj i radnoj situaciji, u kojoj se našao – antifašista, humanista, patriota i kosmopolita Smail Čekić, a to su: svjedok, sudionik-akter burnih, dramatičnih i bitnih događaja i događanja u Republici Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća; žrtva zločina genocida; istraživač holokausta i genocida koji se preko 30 godina u kontinuitetu bavi naučnim istraživanjima jedne od najsloženijih pojava u društvenoj stvarnosti.